

PENCABĪ DİLİ

- Hindistan'ın Pencab bölgesi ve çevresinde konuşulan dildir. Pakistan'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde bu dili konuşan başka insanların da bulunduğu düşünülürse yaklaşık 60-70 milyonun Pencabiyi konuştuğunu söyleyebiliriz.
- Hint-Ari grubu üyesidir. Belli başlı üç türü vardır:
- a) Merkez Pencabisi olan Māchī, ki bu dil Amritsar ile Lahor şehirlerinde konuşulur ve standart Pencab dilinin kökeni olarak kabul edilir.
- b) Kuzeydeki Dogrī dil grubu
- c) Batı lehçelerini birleştiren Lahnda (Hindkī)

PENCABĪ DİLİ

- Pencabi'nin yazıldığı alfabeye Gurumukhi yazısı denir. Gurumukhi 'gurunun, yani dinsel önderin ağzından çıkma' anlamına gelir. Bu alfabe simgesel olarak pek benzemese de işlevsel özellikleriyle Devanagari alfabesine benzer. Bir çok Hint alfabesi gibi soldan sağa yazılır.
- Pencabiyi diğer Hint dillerinden ayıran bir özellik, sözcükleri tonlama ile birbirinden ayırma özelliğidir. Yüksek, orta, ve alçak olmak üzere üç çeşit tonlama vardır. Buna göre, örneğin 'at' anlamına gelen kora sözcüğü tonlamaya göre 'kamçı' veya 'cüzamlı' anlamına gelebilir.

GURUMUKHI ALFABESİ

Panjabi Alphabet

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ	
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ	
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ	
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ	
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ	
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ	
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ	
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼	ਲ਼
।	।	।	।	।	।

GURUMUKHI ALFABESI

a	ਅ	ka	ਕ	ta	ਤ	sha	ਸ਼	k	ਕ੍	-1	੧
A/aa	ਆ	kha	ਖ	tha	ਥ	Sa	ਸ਼	ka	ਕ	-2	੨
ii	ਇ	ga	ਗ	da	ਦ	ha	ਹ	kA	ਕਾ	-3	੩
I/ii	ਈ	gha	ਘ	dha	ਧ	Ra	ੜ	ki	ਕਿ	-4	੪
u	ਉ	nga	ਙ	na	ਨ			kl	ਕੀ	-5	੫
U/uu	ਊ	ca	ਚ	pa	ਪ			ku	ਕੁ	-6	੬
E/ee	ਏ	cha	ਛ	pha	ਫ			kU	ਕੂ	-7	੭
ai	ਐ	ja	ਜ	ba	ਬ			kE	ਕੇ	-8	੮
O/oo	ਓ	jha	ਝ	bha	ਭ			kai	ਕੈ	-9	੯
au	ਔ	nja	ਞ	ma	ਮ			kO	ਕੋ	-0	੦
a-m	ਅੰ	Ta	ਟ	ya	ਯ			kau	ਕੌ		
		Tha	ਠ	ra	ਰ			ka-m	ਕੰ		
		Da	ਡ	la	ਲ						
		Dha	ਢ	va	ਵ						
		Na	ਣ	La	ਲ਼						

PENCABĪ DİLİ

- Pencabi isimler eril ve dişil olarak ayrılırlar. Eril 'munḍā' çocuk sözcüğünün çekimi ise şöyledir.

Yeni Hint Dilleri

Pencabiyi diğer Hint dillerinden ayıran bir özellik, sözcükleri tonlama ile birbirinden ayırma özelliğidir. Yüksek, orta ve alçak olmak üzere üç çeşit tonlama vardır. Buna göre, örneğin "at" anlamına gelen Kora sözcüğü, tonlamaya göre "kamçı" veya "cüzamlı" anlamına gelebilir.

Bu dilin edebiyatı XII. yüzyıldan başlarsa da edebi gelişimi XV. yüzyılda Sikh dininin kurulmasıyla başlar.

Pencabi'de isimler eril (m.) ve dişil (f.)'dir. Eril "munḍā" (çocuk) sözcüğünün çekimi şöyledir:⁴

Tekil	Çoğul
N. munḍā	munḍe
Acc. munḍe nūn	munḍiān nūn
I. munḍe nāl	munḍiān nāl
D. munḍe lai	munḍiān lai
Abl. munḍe ton	munḍiān ton
G. munḍe dā	munḍiān dā
L. munḍe viç	munḍiān viç
V. oe munḍiā	oe munḍio

Kişi zamirleri şöyle gösterilebilir:

Tekil	Çoğul
1. main (ben)	asīn (biz)
2. tūn (sen)	tusīn (siz)
3. uh (o)	oh (onlar)

Bazı soru zamirleri şöyledir: Kaun (kim?), kī (ne?), kinā (ne kadar?), kithe (nerede?). Sayılar (gintī): 1 ikk,

⁴ N. S. R. Ganathe, *Learn Panjabi in 30 Days*, Chennai, 1997, s. 90.

105

PENCABĪ DĪLĪ

- Bazı soru zamirleri şöyledir: kaun (kim), kī (ne), kinā (ne kadar), kithe (nerede)
- Sayılar: 1 ikk, 2 do, 3 tinn, 4 çar, 5 panc, 6 çhe, 7 satt, 8 atth, 9 naun, 10 dass.
- Örnek Pencabi cümleler:
 - bal hassda hai = çocuk güler.
 - munde ne kitab parhi = oğlan kitap okur.
 - main man nun bulanda han = ben anneyi çağırırım.
 - ganga pavitra nadi hai = ganga kutsal bir nehirdir.
 - bambai kalkatte ton dur hai = Bombay Kalküta'dan uzaktır.

LAHNDĀ DİLİ

- Pencabi konuşulan bölgenin batısında yer alan alanda Lahndā dili konuşulur. Lahndā, Hindki veya Hindko olarak da isimlendirilir. Yukarıda Ravalpindi'den aşağıdaki Behalpur'a kadar olan bölge bugün daha çok Pakistan sınırları içindedir ve o yüzden bu dili Hindistan'da konuşanların sayısı Pakistan'dakilere oranla daha azdır. Lahndā güneyde Sindhi diliyle komşudur.
- Lahndā'nın Multani ve Siraiki adında iki önemlilehçesi vardır. Sikhlerin kutsal kitabı Adi Granth'ın bazı kısımlarının ve bazı Sikh yazıtlarının dili Lahndā'dır. Bu dili konuşanların çoğu Müslümandır. Lahnda, Perso-Arabil alfabe ile yazılır.

PENCABİ EDEBİYATI

- Pencabi edebiyatı üç devrede ele alınabilir: 1600'e kadar olan Eski Pencabi, 1600-1850 arası Orta Pencabi, 1850'den sonraki Yeni Pencabi edebiyatı.
- 14. yüzyılda Pencabi, Apabhramşa ve Hindustani'nin gölgesi altında kaldı. Pencab ve Sind lehçeleri başka bir alfabe ile yazılıyordu. 16. yüzyılda Sikhler, Keşmir'in Şarada alfabesine benzeyen bu alfabe ile Nagari alfabesinin karışımından Gurumukhi'yi icat etmişlerdir.
- Guru Nanak'ın (1469-1538) Sikh dinini kurduğu zaman yazdığı kutsal kitabın dili bile saf Pencabi değildir.
- Pencab 1848'den itibaren İngiliz egemenliği altına girdiği için İngilizce bu dönemden itibaren etkisini göstermeye başladı. Müslüman uyanışı Urducaya, Hindu uyanışı Hindi diline ağırlık verilmesini sağlayınca, bu dönemde Pencabi ile sadece Sikhler yazar hale geldi.

Lahor'da Pencap Üniversitesi kurulunca burada Pencabi ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlandı.

PENCABİ EDEBİYATI

- Modern Pencabi edebiyatı, Sikh şair Bhāī Vīr Singh (1872-1957) ile başlar. ‘Pencabi’nin Tagoru’ olarak bilinen Pūran Singh de (1882-1932) önemli bir başka isimdir.
- Diğer bazı önemli isimler şunlardır: Kirpā Singh (1879-1939), Dhanī Rām Çātrik (1876-1939), Mahir lakabıyla tanınan Mohan Singh, Pritam Singh Safir, Şrimati Amrita Pritam.
- Pencabi edebiyatına yeni bir ruh veren Sant Singh Sekhon, Gopal Singh Dardi, Kartar Singh Duggal, Kulvant Singh Virk, Devindar Satyarthi ve Surindar Singh Narula da önemli isimlerdendir. Nanak Singh çok sevilen bir romancı ve kısa öykü yazarıdır.